

*Я.В. Боброннікова – студентка II курсу вечірнього факультету
Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого;
науковий керівник – доц. кафедри конституційного права України
Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого С.Ю. Лукаш*

ПРАВО ЖІНОК НА УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ ЯК ОДНЕ З НАЙГОЛОВНІШИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Серед складових демократичного поступу України одне з найважливіших місць займає реалізація основних прав і свобод людини і громадянина, які знайшли своє закріплення в Конституції України. Більше проблем у цьому плані виникає у жінок, в силу, перш за все, історичних традицій та психологічних стереотипів.

Вирішення всіх цих, а також багатьох інших проблем можливе лише за умов активної участі жінок, нарівні з чоловіками, в управлінні державними справами. Конституція України в ст. 38 закріплює право, яке надає можливість цього кожному громадянину нашої держави [1]. Це право не можна назвати таким, без якого людина фізично існувати не може (раби та багато верств населення протягом століть його не мали, по-перше, тому що його просто не існувало, а, по-друге, всі вони були відлученні від управління державою в силу народження), але на сучасному етапі існування людства воно є однією з найголовніших умов розвитку цивілізації, самодостатньої і свідомої особи. Саме свідома особа бачить шляхи вирішення існуючих проблем, реалізації первинних потреб.

Потреба є рушійною здатністю особи, внутрішнім стимулом будь-якої діяльності. Серед великої кількості стимулів у житті людини вона має чи не найважливіше значення. По-перше, вона є початком, поштовхом при виникненні стимулу і, по-друге, більш за все орієнтована на необхідні засоби існування особи. Виникнення у неї потреби є реалізацією власної свободи вибору, яка, у свою чергу, залежить від інтенсивності мотивів, тобто є пошуком можливостей обрати саме те, що їй необхідно. Жінки можуть мати безліч невирішених проблем, тобто нереалізованих потреб, але можливість і рівень їх задоволення залежать не тільки від закріплення в Основному Законі відповідних прав і свобод, але і від можливостей їх реалізації. Останні у великій мірі залежать від політичної активності жінок, їх потреби приймати участь в управлінні державними справами [2, с. 114].

На переконання автора, те, що у особи повинна, за певних умов, виникнути потреба брати участь в управлінні державними справами є аксіомою. Про це свідчить думка М.Бубера про те, що якщо людина закономірно створила державу, то вона повинна впливати на неї. Це є доказом того, що право людини (у нашому випадку жінки) на участь в управлінні державою має природний і невідчужуваний характер.

Потреби в участі в управлінні державними справами можна розділити на дві групи: перша з них – самоцінні потреби, які випливають з наявності у особи відповідних природжених якостей, що проявляються ще змалку.

Психологи виділяють перелік рис характеру, притаманний, наприклад, видатним політичним лідерам. Люди з такими рисами (або активна частина суспільства) проявляють себе, перш за все, в несприятливих для них умовах. Більша кількість активної частини суспільства завжди вища в тих країнах, народи яких витримали історичні випробовування [3, с. 209]. Жінка – національний лідер часто забуває про свою стать, опікуючись справами нації.

В інших випадках потреба брати активну участь в політичному житті держави є вторинною щодо, наприклад, базових (первинних) потреб. Вона може виникнути, з одного боку, з незадоволення існуючими ладом та проблемами життя, а з іншого, – з бажання та надії поліпшити існуюче становище. Під цим, перш за все, розуміється незадоволення соціально-економічними, політичними, культурними, екологічними, релігійними, національними та ін. умовами існування, або ж суто особистісні негаразди – проблеми зі збереженням власної гідності, відсутність можливостей для самореалізації, нереалізовані прагнення до влади, підвищення соціального статусу, особистого збагачення тощо. Соціологи встановили, що жінки більш схильні вважати первинними соціальні потреби, тобто ті потреби, реалізація яких забезпечить нормальні умови для розвитку як сім'ї, так і суспільства в цілому. Про це красномовно свідчать основні положення політичних програм всіх жіночих політичних партій як України, так і РФ.

Реалізація вторинної потреби, так званої політичної участі, можлива лише за учов гарантованого права громадянина на участь в управлінні державою, інакше вона перетворюється на первинну і починається нова боротьба за цей елемент демократії. Тому це право є правом першого покоління [4, с. 82]. Воно було закріплено у 1789 р. в Декларації прав людини і громадянина. Після цього розпочалася довготривала боротьба за те, щоб ним у рівній мірі володіли, як чоловіки, так і жінки. Історія США свідчить про те, що чорношкірі раби отримали свободу лише після того, як до боротьби за неї включилися білі американці. Впевнена, що жінки зможуть в рівній мірі брати участь в управлінні державними справами тільки тоді, коли чоловіки візьмуть найактивнішу участь в боротьбі за це.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Закон України "Про внесення змін до Конституції України" № 2222-IV від 08.12.04 р. – Х.: Фоліо, 2005. – 45 с.
2. Гозман Л.Я., Шестопал Е.Б. Политическая психология. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. – 445 с.
3. Забигаило В.К. Право на права. – К.: Политиздат Украины, 1989. – 289 с.
4. Маслоу А. Новые рубежи человеческой природы / Под ред. Г.А. Балла, А.Н. Киричука, Д.А. Леонтьева. – М.: Смысл, 1999. – 424 с.

Боброннікова, Я.В. Право жінок на участь в управлінні державними справами як одне з найголовніших прав людини [Текст] / Я.В. Боброннікова // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти: зб. тез доп. І Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (8-9 грудня 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2006. – С. 17-19.